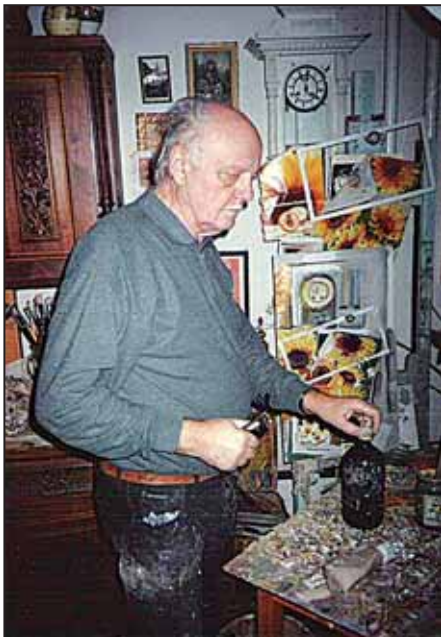

Csillaghullás III.

Töredékek

Cs. Pataj Mihály emlékére

Cs. Pataj Mihály festőművész 1948 – 1959-ig tanított Szarvason, először a Tanítónőképzőben, majd a Gimnáziumban is. Ez utóbbiban inkább kényszerűségből, mivel a középfokú tanítóképzést – 1959-re – fokozatosan megszüntették. Egyéniségével mindkét intézményben nyomot, a diákokban emlékeket hagyott. A művész már két éve halott, de emléke elevenen él. Ezekből idézek most, néhányat. (Közülük egyet-kettőt már felidéztem nekrológiájában is, de ezekkel együtt lesz teljes a kép.)

Szállóige született

A Gimnáziumban orosz nyelvet és ábrázoló geometriát tanított, mert rajzoktatás már akkor sem folyt. E tantárgyak tanításakor sem tagadta meg művészelképét. Gyakran kinézett az ablakon, és gyönyörködött a látványban. Ilyenkor a tanításról megfeledkezett, s ezzel a diákok gyakran visszaéltek.

Az egyik alkalommal – amit éppen „viszszatért” a szemlélődésből, és magyarul kezdett –, észrevette, hogy az egyik tanítványa (B. Miska) falatozik. Az egyébként galamblelkű tanár, akinek emelt hangon beszélni sem hallottunk, megdermedt a látványra, és konstátálta a tény: Eszik. Lassanként eljutott a tudatáig, hogy ezt nem lenne szabad, felemelte a hangját: Eszik!! B. Miska sietve nyelte le az utolsó falatot, de elkésett. Tanár Úr kifordult önmagából: – Zabál a zannyaistenit! Mars ki!!! – üvöltötte.

Szavai szállóigévé váltak, érettségi találkozókön elő-előkerül a történet. S ami érdekes: ma már több évfolyam is magáénak vallja.

Örökkévalóság

Egy alkalommal a Pepiben sétálgattunk akkori kedvesemmel (ma a feleségem).

Miska bácsi éppen festőállványa mellett alkotott, amikor odaértünk. Megszólított bennünket, és megkért, sétáljunk végig azon az úton, amelyet éppen megfestett.

Amikor visszatértünk, még mindig dolgozott a képen, s mi örömmel fedeztük fel, hogy két parányi, távolodó alak sétál az úton. Igaz, hogy az bárki lehetett, de mi tudtuk, hogy mi vagyunk. Boldogok voltunk, hogy megörökített bennünket az örökkévalóságnak.

A képet viszont azóta sem láttuk.

Művészet

A kihalóban lévő tanítóképzés utolsó évfolyamában ismét a keze alá kerültem. Érettségi után egyéves átképzéssel gyakorlóéves tanítók lettünk. Rajzolni tanított bennünket. A társaság 90 százaléka nem volt igazán fogékony a festészetre, de akadt közöttünk egy – Gyurmának becéztük –, aki tudott rajzolni is, festeni is. Tanár Úr is felfedezte benne az isteni szikrát, és az átlagosnál többet foglalkozott vele.

Egy alkalommal akvarellt kellett festenünk, és csak vele törődött. Amikor elkészült a mű, felmutatta nekünk, mi pedig elismeréssel néztük, és fennen dicsértük a „művet”. Ő mondott néhány szót, már nem emlékszem, mit, de ezek kevéssé elismerő szavak voltak. Majd egy gyors mozdulattal belemártotta a rajzlapot az ott álló vizesvödörbe, Lecsurgatta róla a vizet, s mi döbbenet néztük, hogy folynak össze a színek. Tanár Úr ismét felmutatta nekünk, és átszellemült arccal odát zengett a nagyszerű alkotásról, amelyen az eredeti tárgyat fel sem lehetett ismerni.

Művészlélek

Szórakozottságáról – már Szegeden – legendák keringtek. Egyiket K. Pista, volt (ma már néhai) osztálytársunk mesélte el nekünk az egyik találkozásunkon. Szóljon a történet az ő emlékére is.

K. érettségi és szakiskola után egy autószerelő-műhelyben helyezkedett el szakoktatóként. Egyik alkalommal találkozott régi tanárával. Ő nemigen emlékezett rá, de azért elbeszélgettek. Miután Tanár Úr megtudta, hol dolgozik, megkérdezte, nem tudná-e feltölteni Trabantja lemerült akkumulátorát. Pista készségesen vállalta, még azt is, hogy elmegy érte, és kis kézikocsin el- és visszaszállítja.

Másnap este éppen a házuk elé ért a kiskocsival, rajta a feltöltött és letakart akkumulátorral, amikor Tanár Úr kifordult a kapun. Szórakozottan ment el Pista mellett, aki, természetesen, nagyot köszönt neki. Tanár Úr megfordult, köszönt, majd ránézett a letakart kiskocsira, és udvariasan megkérdezte:

– Mi van fiam? Disznótor? Disznótor?

Három akvarell, meg a ráadás

Ma négy Pataj-kép boldog tulajdonosai vagyunk. Mindegyiknek története van.

Amikor érettségi után pótfelvételi vizsgára mentem Miskolcra, Gy. nagybátyám már sejtette a várható eredményt. Ezért – minden korábbi tiltakozásom ellenére – bejelentkeztem a Tanítónőképző kiegészítő képzésére. A felvételi elbeszélgetés

mellett képességvizsgán kellett megfelelni énekből és rajzból. Az első kettővel nem lehetett baj, de tudta, hogy rajzolni nem tudok. Gy. bácsinak, mint egykori vállalkozónak, vérében volt a kiskapuk keresése. Felkereste hát Cs. Pataj Mihály festőművészt képvásárlás céljából. Vett is tőle két akvarellt. „Csak úgy mellékesen” megemlítette, hogy az unokaöccse felvételizni fog, és kérte a jóindulatát.

Mint azt nagybátyám jól sejtette, nem lettem miskolci egyetemi hallgató, így hát – némi noszogatásra, jobb híján – bebalagtam az elbeszélgetésre. Jóindulatban nem volt hiány, de (mint ezt később megtudtam) nem volt rá szükség. Fodor József igazgató úr valamilyen okból felfigyelt gimnáziumi nyüzsgésemmre, és tárt karokkal várt. Egy év múlva pedagógus lettem, 45 év múlva pedig mi örököltük a két akvarellt. Meg egy harmadikat, amelyről nem is tudtunk. Most, amikor a Pataj-emlékkiállításra elvittük, kiderült, hogy a negyedik nem is akvarell, hanem vászonra festett olajkép. (Ennyit a műértésünkről.)

A negyedik képet pedig ajándékba kaptuk. Már szerkesztőként kértem interjút a Szarvasi Krónika „Szarvasról indultam” című rovatába. Amikor a Krónika megjelent számát (9/1995) felvittem a lakásába, körülnézett, a földön heverő papírtekercesek közül kiválasztott egyet, és nekem ajándékozta. Soha ilyen áron nem kelt el Krónika.

Ez a négy Pataj-kép ma az egyik szobánk díszé, egyben kedves emlék, amely két, általam tisztelt és szeretett ember emlékét is idézi.

A kiállításán nagy örömmel és meglepetéssel láttam, mennyi szép Pataj-alkotás rejtőzik lakások mélyén. Tisztelet azoknak, akik létrehozták Cs. Pataj Mihály tárlatát.

Kutas Ferenc

A „SZARVASÉRT”

ALAPÍTVÁNY KÖSZÖNETE AZ SZJA 1%-ÁÉRT

A „SZARVASÉRT” Alapítvány kuratóriuma ezúton is tájékoztatja támogatóit, hogy a 2008. évi SZJA 1%-ából 296 ezer Ft érkezett számlánkra 2009. októberében. Ezt az összeget a várost jelképező Szarvas szobor bronzból készült kicsinyített másolatainak elkészítésére kívánjuk felhasználni, amelyet, a városért tevékenykedő, arra érdemes személyiségek kitüntetésére szánunk.

Kérjük támogassák Alapítványunk céljait 2009. évi személyi jövedelemadójuk 1%-ának felajánlásával.

2010. évi céljaink:

- a Helyismereti Vetélkedő sikeres befejezése
 - Városi Közbiztonsági Nap megszervezése
 - Szarvas Város Napjának méltó megünneplése
 - VIII. Civil Napok megszervezése
 - Hagyományos Karácsonyi Jótékonyági Vásár megrendezése az idősök javára.
- Adószámunk: 18386994-1-04**
Mihaleczné Kovács Mária, a kuratórium elnöke